

З надією у майбутнє

Папа Римський Франциск проголосив 2025 р. Ювілейним Роком. 2025 рік особливий для усіх християн, бо сповнюється 1700-й ювілей Першого Вселенського Собору, коли вперше усі християнські єпископи неподіленої Церкви зібралися, щоби захистити свою віру у Христа.

Римський Архієрей запросив до участі в ньому не тільки вірних Римо-Католицької Церкви, а й Східні Католицькі Церкви. Зокрема, Святіший Отець пише: «Особливо я хотів би запросити до цієї прощі вірних Східних Церков, найперше тих, які вже перебувають у повному сопричасті з наступником св. Петра. Вони, які так багато страждали, часто аж до смерті, за свою вірність Христові та Церкві повинні відчувати себе особливо бажаними в Римі, який є Матір'ю і для них і в якому

зберігається так багато спогадів про їхню присутність... Для них надія на любов Церкви, яка не покине їх, але піде за ними, хоч би куди вони потрапили, робить знамення Ювілею ще потужнішим»¹.

Відповідаючи на цей заклик наша Церква включається у відзначення Ювілейного Року чеснотою християнської надії, яка є ніби якорем, що утверджує у вірі у Воскреслого Христа нас, люд Божий, який крізь різні виклики і випробування третього тисячоліття паломничить в кораблі Вселенської Церкви до Божого Царства.

Головне гасло року походить з листу до Римлян: «Надія ж не засоромить» (Рм. 5,5). Головний зміст цього паломництва — Бог любить нас. І тому протягом цього року (Закінчення на 2 сторінці)

У номері читайте:

- Рік повного відпусту. Ювілейні храми Перемисько-Варшавської Митрополії УГКЦ у Польщі
- (Не)Великий піст — Великий Self-Development
- Апостольська Пенітенціарія — норми щодо ювілейних відпустів
- Походження традиції відзначення Ювілейного Року
- Жива традиція українського вертепу в Польщі (Венгожево, Вроцлав, Перемишль)
- Михайло Вербицький — композитор, священник (1815–1870)
- Національний музей Митрополита Андрея Шептицького у Львові
- о. Кирило Селецький. Сила віри й духу в протистоянні земним проблемам
- Молитва на вервиці

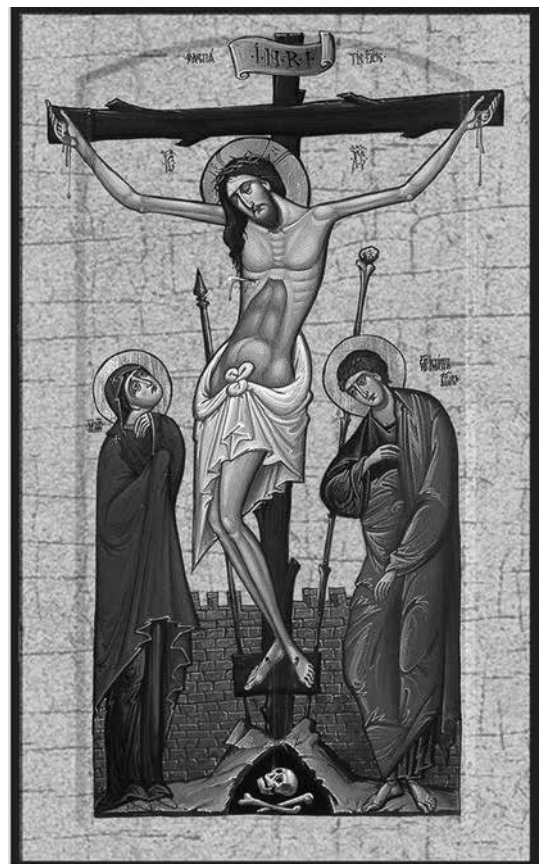
Життя як безнастанна молитва

«Не молимося як фарисей, браття» — цим закликом починається період підготувань до щорічного свята Пасхи. Неділя про Митаря і Фарисея є першою з чотирьох, які передують Чотиридесятниці, тобто Великому Посту. В суботу перед цією неділею візантійська Церква читає з Євангелія від Луки фрагмент, який стоїть перед притчею про тих двох чоловіків, які «увійшли до храму молитися» (Лк 18, 10). Це притча про Вдову і Суддю, яку Ісус розповів учням, щоби вони, за словами св. Луки, зрозуміли, «що їм треба молитися завжди й не падати духом» (Лк 18, 1).

Євангелист Лука був учнем апостола Павла і, саме наслідуючи свого вчителя, наголошував в своїх книгах — Євангелію і Діяннях Апостолів — на потребі молитви, яку християнин має творити завжди. В посланні до Солунян, хронологічно першій книзі Нового Завіту,

апостол Павло написав: «Завжди радійте, моліться безперестанку, за все дякуйте: така-бо воля Божа щодо вас у Христі Ісусі» (1 Сол 5, 17). Молитва, безнастанна молитва є, як видно з теперішнього ритму підготувань до Пасхи, немов ключем до святкування щорічного — але й щотижневого, в кожен неділю — пасхального таїнства.

Як людина може молитися безперестанку?, питали християни від самих початків. Неперевершену відповідь дав Ориген в творі «Про молитву». Пояснив в ньому, що «хто частину звершених добродішних справ або сповнених заповідей додає до молитви, хто поєднує молитву з необхідною працею та знову приєднує до неї відповідні діяння, той молиться безперестанку». На думку мислителя з Олександрії, заклик до безнастанної молитви (Продовження на 3 сторінці)

«Коли ти, Христе, був розп'ятий,
* тоді припинилось насильство і була потоп-
тана ворожа сила; бо не ангел, ані людина, але
сам ти, Господи, * спас нас — слава тобі!»

Рік повного відпусту

На 2025 рік, за усталеною понад 700-річною традицією Католицької Церкви, припадає ювілей — особливий рік, під час якого Римський Архиєрей надає вірним, за виконання певних умов, повний відпуст гріхів. Цей Ювілейний 2025 рік Папа Римський присвятив чесноті надії, яка, за апостолом Павлом, «не засоромить» (Рим. 5, 5).

— повернутися її колишнім власникам (пор.: Лев. 25, 10). Звідси й семантика слова «ювілей» — від старовірського «לַבַּיַל», [yo-bale'], що співзвучне зі словом, яке позначало звук тваринного рогу, що ним оголошувався початок цього святого часу.

У Католицькій Церкві ювілейний рік відзначають із 1300 року, за ініціа-

скорочувалася до 50, 33, аж поки Папа Павло II 1457 року не утвердив 25 років. Така хронологія святкування збереглася і донині (якщо не враховувати «позачергові» ювілейні роки, наприклад 2016 рік).

(УГКЦ - <https://ugcc.ua>)

Ювілейні храми Перемисько-Варшавської Митрополії УГКЦ у Польщі

Цей Ювілейний 2025 рік Папа Римський Франциск присвятив чесноті надії.

Усі паломники, які у визначених епархіях у своїх епархіях храмах дотримуються всіх умов щодо відпусту (приступлять до Святого Таїнства Покаяння, візьмуть участь у Святій Літургії прийнявши Пресвяту Євхаристію, помоляться в наміренні Святішого Отця) з 29 грудня 2024 до 26 грудня 2025 року отримують повний Ювілейний відпуст.

Перемисько-Варшавська Єпархія

У Перемисько-Варшавській Архиепархії визначено 9 відпустових храмів:

1. Катедральний храм святого Івана Хрестителя в Перемишлі.
2. Прокатедральний храм Переображення Господнього в Ярославі.
3. Храм святого Йосафата Кунцевича в Любліні.
4. Василіанський храм Успіння Пресвятої Богородиці у Варшаві.

Катедральний собор святого Івана Хрестителя в Перемишлі.

Святкування ювілейного року закорінене ще у старозавітному Законі, згідно з яким раби могли отримати свободу (пор.: Лев. 25, 39–43), а закладена земля

тими Папи Римського Боніфація VIII. Початково його святкування повинно було відбуватися раз на 100 років, але згодом традиція відзначення ювілею

З надією у майбутнє

(Продовження з 1 сторінки)

ми повинні розмірковувати про Божу любов до кожного з нас і свідчити її перед іншими. Ми сьогодні бачимо, як гріх відкидання Божої любові впливає на наше життя, особливо тепер, під час війни в Україні. Отже, слово про спасіння в Ісусі Христі має бути прийняте та проголошене з переконанням, у душі покаяння та переміни власного життя у світлі Господнього Євангелія.

Так як у нашому житті відзначаємо різні ювілеї, так цей ювілей має на меті пригадати про нашу вірність Господу Богу, у нашому покликанні, чи то до священства, монашества, чи подружнього життя. Маємо духовно відновити себе та скріпити у цьому покликанні. Тут маємо вчинити рефлексію, якими ми є священниками, чи ревними

і віддаємо себе у служінні Богові і молитві для спасіння людських душ; чи голосимо науку Ісуса Христа, чи може свою і самі занебдуємо себе у нашій духовній ревності? Далі — якими ми є чоловіками та дружинами у подружжі? Як дбаємо про наші сім'ї? Як виявляємо любов і чи вчимо своїм життям про Бога? Якими ми є батьками? Як ми цінуємо християнські цінності? Чи дбаємо про наші християнські коріння, особливо про наші греко-католицькі коріння? Праведний Митрополит Андрей наголошував родинам: «Ваша домівка є першою і найважливішою школою, де ваші діти мають навчитися любити Бога і людей. Якою буде та школа, таким буде й навчання»². Важливою є не тільки особиста, а спільнотна молитва. Треба по-християнськи виховувати дітей,

створювати в сім'ї особливу атмосферу спільної молитви».

Нехай час Великого Посту через свої покаянні жести та молитви стане для нас часом оновлення нашої віри, зміцнення нашої надії та поглиблення нашої любові до Бога і ближніх. Хай він стане для нас часом серйозних роздумів, зважених рішень і благословених дій. Нехай буде для кожного з нас особливою нагодою для відновлення взаємин з Богом, примирення з ближніми та самим собою. Ми відновлюємо зв'язок із Богом через покаяння та посилену молитву. **«Просіть, і дасться вам; шукайте, і знайдете; стукайте, і відчинять вам»**, — заохочує наш Спаситель (Мт. 7, 7).

Владика Аркадій Трохановський

¹ Булла «Spes non confundit» («Надія не засоромить»), 5.

² Християнська родина, 13.

5. Храм Стрітіння Господнього в Лодзі.
6. Храм Воздвиження Чесного Хреста в Кракові
7. Санктуарій Матері Божої на Горі Явір.
8. Храм Успіння Пресвятої Богородиці в Ряшеві.
9. Храм Покрова Пресвятої Богородиці в Команчі.

Вроцлавсько-Кошалінська Єпархія

У Вроцлавсько-Кошалінській Єпархії визначено 6 відпустових храмів:

1. Вроцлав, Єпархіяльний катедральний собор Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста Господнього.
2. Кошалін, конкатедральний собор Успення Пресвятої Богородиці.
3. Лігниця, парафіяльний храм Успення Пресвятої Богородиці.
4. Познань, парафіяльний храм Покрову Пресвятої Богородиці.
5. Білий Бір, парафіяльний храм – санктуарій Різдва Пресвятої Богородиці.
6. Зелена Гора, парафіяльний храм Покрову Пресвятої Богородиці.

Ольштинсько-Іданська Єпархія

В Ольштинсько-Іданській Єпархії визначено 5 відпустових храмів:

1. Катедральний храм Покрови Пресвятої Богородиці в Ольштині.
2. Прокатедральний храм Покрови Пресвятої Богородиці в Іданську.
3. Храм Святого Миколая в Циганку.
4. Храм Святого Івана Богослова в Ілаві.
5. Храм Святих Верховних Апостолів Петра та Павла в Хшанові.

Єпархіяльний катедральний собор Воздвиження Чесного і Животворящого Хреста Господнього у Вроцлаві.

Єпархіяльний катедральний собор Покрови Пресвятої Богородиці в Ольштині.

Життя як безнастанна молитва

(Продовження з 1 сторінки)

можна здійснити, коли «все життя святого стає однією великою невинною молитвою, частиною якої і є, зазвичай, так звана молитва, яку треба звершувати не менше трьох разів на день».

Сенс існування Церкви і зводиться до цього — допомогти кожному охрещеному перетворити його/її життя на «велику молитву». Навчити поєднувати «так звану молитву» з доброчесними ділами і необхідною працею. Єпископи УГКЦ на Синоді в 2002 році прийняли «Суспільний дороговказ віруючого», десять (декалог) принципів, яких має дотримуватися кожен вірний. Живучи вірою в Ісуса

Христа, він «допомагає суспільству через своє особисте життя в Божій благодаті» (1). Свою віру «втїлює у щоденній праці та побуті, беручи участь у Святій Літургії» (3). Свої обов'язки «виконує сумлінно», робить все, щоби «подолати розбрат, злобу і ненависть між людьми», будує єдність «участю у громадському і політичному житті» (4). Практикує безкорисливість, робить все можливе, «щоби не брати і не давати хабарів» (7). Шукає правду і справедливі закони (8). Живе в надії, яку дає Бог, «мужньо й терпеливо переносить випробування, намагаючися своїми добрими ділами наблизити Царство Боже» (10).

Десять років пізніше представники громадянського суспільства, об'єднані в Ініціативній Групі «Першого грудня», оприлюднили «Українську хартію вільної людини», десять пунктів про «життєві орієнтири для нашого суспільства», щоби «дати поштовх до об'єднання всіх людей, які хочуть доброго і гідного життя в Україні і навколо неї». Наріжними каменями цієї Хартії назвали три прості думки: «Відповідальність за своє життя, а отже, його успіх, добробут і щастя нікому не може бути переданою. Ми самі несемо відповідальність за себе. Мораль і духовні цінності не можуть бути відкладеними на завтра. Вони завжди потрібні сьогодні. Ми будемо (Закінчення на 6 сторінці)

(Не)Великий Піст – Великий Self-Development

Якби я був невіруючою особою, яка шукає Бога, і запитав пересічного вірянина, що таке піст, і почув відповідь у стилі: „піст — це не вживати м'яса“, то, безсумнівно, залишився би незадоволеним.

Однак, спостерігаючи за широкою практикою великопосних звичаїв, можна дійти висновку, що все гаразд. Такі богослужіння, як Хресна Дорога, наповнюють храми навіть більше ніж зустріч із живим Христом у Літургії Напередосвячених Дарів. Люди масово приступають до сповіді, а священники подорожують по різних парафіях, проголошуючи реколекції.

На неформальне запитання, поставлене серед приблизно 110 учнів від 4 класу початкової школи до 4 класу ліцею: «Чи хтось із вас не їсть м'яса в п'ятницю?» — ствердно відповіли 27 з них. Однак я не маю найменших сумнівів, що принаймні 90% з них щодня чують у школі, у соціальних мережах, на ютуб або в розмовах із друзями про кето-діету, бути *сигмою* або *різзлером*, *intermittent fasting*, суперфуду, детокси, фіт-стиль життя та здорову суплементацию, позитивні вібрації. Про зречення в ім'я кращого «я», про силу самодисципліни, про ментальний коучинг, про «особистісний девелопмент».

Як для пересічного вірянина Великий Піст має найчастіше дієтичний вимір, так для молодшої людини він тим більше не має абсолютно жодного виміру. Я вважаю, що як Вселенська Церква ми склали зброю і віддали поле перетворення життя світському мейнстріму.

Протягом століть піст мав на меті насамперед те, щоби після його завершення стати кращою людиною, викоринити якусь ваду, виробити дисципліну і чесноту — автоматично практикою життя наблизитися до Бога. Сьогодні також говорять про пости — але в контексті формування фігури, детоксу організму чи покращення концентрації. Про «терпляче будування звичок». Про «ментальний мінімалізм». Про те, як «витримати в постановках». Хіба це не звучить знайомо?

Раніше постили з духовною мотивацією — щоб йти до Бога. Сьогодні постять для кращого самопочуття, для доброго вигляду, для «особистої ефективності». (Не) Великий Піст поступається місцем великому саморозвитку.

Сучасний світ не любить покаєння. Покаєння передбачає саморефлексію над своїм поганим вчинком, а отже, вітаються докори сумління і бажання змін. Сьогодні воліли б сказати: «прийми себе» замість «навернися», «полюбив свої слабкості» замість «борюся з гріхом». Достатньо поглянути на сучасні розвиваючі матеріали: говорять про успіх, силу, про те, що ми маємо міць. Покаєння? Це ж соромний спогад середньовіччя.

Людина прагне перетворення. Тільки замість традиційних великопосних практик обирає ті, які дають миттєвий ефект: вікендові курси майндфулнес, поїздки на духовні майстер-класи з елементами йоги, молитви в стилі коучингу, де Ісус постає більше як тренер, ніж Спаситель. Сьогодні, в епоху ютуба, подкастів і інших активностей реколекції часто є дуже слабкою альтернативою. Чому? Причин багато, і кожен знайде іншу. Люди воліють йти на майстер-класи духовного розвитку, які проводить харизматичний коуч, який навчить їх позитивного мислення і управління емоціями, нерідко витрачаючи на це великі гроші.

Чи означає це, що реколекції програні? Не обов'язково. Адже *Ecclesia Reformata et Semper Reformanda* але вони вимагають нового підходу. Бо Слово Боже ніколи не втрачає сили — треба його лише відповідно актуалізувати.

Прикладом ініціативи, яка відповідає на ці виклики, є обновлювальні

реколекції для молоді у Перемишлі, що відбуваються щороку (від 2016 р.) в реколекційному домі Сестер Служебниць «Еффата». Цьогоріч у реколекціях візьмуть участь 95 осіб. Учасники прибувають з Польщі, України, Словаччини, Австрії та Англії. Організатори, серед яких ТУСК Обнова, а перед усім Любов Бутрин і Ліля Голубець; Сестри Служебниць, а особливо с. Даниїла Шумна, с. Маркіяна Мельник, а також семінаристи з Любліна — вони утворюють простір, у якому молодь може пережити не тільки глибоку зустріч з Богом, але також самим собою і другою людиною. Ці реколекції є доказом того, що в часи домінації коучингу і поверхневого розвитку справжній, якісний і християнський духовний досвід залишається можливим та необхідним.

Великий Піст може бути порожнім ритуалом. Проте може бути також часом справжнього перетворення. Може бути лише дієтою і духовним детоксом — але може бути також моментом повернення до Бога. Варто надати Великому Посту глибший вимір, ніж лише амвонно-сповідальний. Не йдеться про те, щоби відкидати все сучасне. Можливо, замість скаржитися на коучинговий світ, варто взяти з нього щось корисне, лише не за рахунок Євангелія?

Великий Піст — це не лише відмова від м'яса чи обмеження соціальних мереж. Це насамперед питання: чи хочу я справді повернутися? І чи це повернення є справжнім, чи лише черговим сезонним розвитком? Питання залишається відкритим.

о. Христовор Єдвабнік

Апостольська Пенітенціарія — норми щодо ювілейних відпустів

Ювілейні паломництва, відвідини святих місць і діла милосердя та покути. Такими є основні способи отримати повну індульгенцію, пов'язану зі Святим Роком 2025. Документ також визначає храми в Римі та в світі, де можна отримати такий відпуст, а також заохочує єпископів і священників якнайбільше сприяти доступові до Таїнства Покаєння.

У буллі «*Spes non confundit*», проголошуючи Ювілей 2025 року, Папа Франциск згадавав також про ювілейні відпусти (індульгенції), зазначаючи, що детальні норми щодо цього оприлюднить Апостольська Пенітенціарія. В понеділок, 13 травня 2024 р., цей «Трибунал милосердя» Апостольської

Столиці оприлюднив відповідний документ за підписом Верховного Пенітенціарія кардинала Анджело Де Донатіса та Регента монсен'єра Кшиштофа Никеля. В ньому, насамперед, зазначається, що протягом чергового Ювілею залишаються дійними всі інші надані відпусти.

«Усі вірні, які справді розкаються, виключаючи будь-яку прив'язаність до гріха (пор. *Enchiridion Indulgentiarum*, 4-е вид., норма 20, § 1) і спонукувані духом милосердної любові, і які протягом Святого Року, очищені через таїнство покаєння і підкріплені Святим Причастям, помоляться згідно з намірами Верховного Архидієка, можуть отримати зі →

Походження традиції відзначення Ювілейного Року

Про звичай святкувати ювілейні роки довідуємося зі Старого Завіту. Що 50 років звук рогу скликав відзначати святий рік: «І вважатимете за святий п'ятдесятний рік, і проголосите волю всім мешканцям краю... П'ятдесятний рік буде для вас ювілейним роком» (Лев. 25, 10–11). Цей рік оповіщали протяжні трубні звуки баранячого рогу, який єврейською звучить як «йовель», що й дало назву цьому року.

Традицію святкувань ювілейних років у Римо-Католицькій Церкві започаткував Папа Римський Боніфатій VIII у 1300 році. Започаткувати ювілей, можливо, спонукало те, що кількома роками раніше, у 1291 році, завершилася велика мрія хрестових походів зробити Святу Землю християнською. У певному сенсі Рим через християнський ювілей став новим Єрусалимом, набув нової, центральної, ролі в духовній сфері.

Подією, яка передувала Ювілею 1300 року, може бути «Столітня індульгенція», про яку, на жаль, не залишилося ніяких документів з XII чи XIII століття. Але, знаючи про легендарний «Повний відпуст», який можна отримати на початку нового століття, 24 грудня 1299 року маси паломників рушили до Рима, до стародавньої базиліки Святого Петра. У спогадах кардинала Якопо Каєтани Стефанескі (1260–1341) про святкування Ювілею 1300 року (Iacopi Caetani Stefaneschi, De centesimo sive Jubileo anno liber) йдеться про 107-річного дідуся, який розповів Папі Римському Боніфатію, що 1 січня 1200 року, у віці всього 7 років, разом зі своїм батьком він відвідав папу Іннокентія III (1198–1216), щоб отримати «Столітню індульгенцію».

Булла папи Боніфатія VIII Antiquorum Habet Fida Relatio (22.02.1300) постановила, що римляни, які у ювілейний рік відвідують римські базиліки Святого Петра і Святого Павла 30 разів протягом року, отримають повний відпуст, а паломникам, які прибувають із-поза меж Рима знадобиться лише 15 візитів. Спочатку вірні під час ювілею повинні були відвідувати тільки ці дві базиліки, що засвідчує великий авторитет двох апостолів Петра і Павла. У цій буллі читаємо, що тим, які «прийдуть благоговійно до цих базилік, справді розкаєні та висповідані, і тим, хто справді покається в цьому нинішньому сотому році і в будь-якому сотому році в майбутньому, не тільки повне і дуже широке, але справді дуже повне прощення гріхів їхніх буде». Так Церква надала єврейському ювілейному року нове значення порівняно зі старозавітним. Це час, коли всі охочі можуть відновити свої стосунки з Богом. Цікаво, що відомий італійський поет Данте Аліґ'єрі залишив свідчення про велику кількість паломників у Римі в Ювілейний 1300 рік: у «Пеклі» (XVIII 28–33), частині «Божественної комедії», він порівнює двосторонній рух приречених із рухом паломників, які йшли до собору Святого Петра або поверталися з нього, перетинаючи міст біля замку Святого Ангела.

Святіший Отець Боніфатій VIII був Папою Римським на зламі століть, у 1294–1303 роках. Тому число 100 мало для нього дуже важливе символічне значення. Він наказав, що майбутні ювілеї відзначатимуться що 100 років. Фактично, це рішення не було дотримане, бо вже в 1350 році, слідуючи

старозавітному ритму юдейських ювілеїв, був відзначений другий християнський ювілей, лише за 50 років після 1300 року. Папою, який проголосив ювілей 1350 року, щоби зрівняти інтервал з інтервалом біблійного ювілею, був Климент VI (1342–1352). Пізніше Папа Римський Урбан VI (1378–1389) скоротив цей інтервал до 33 років — тривалість земного життя Ісуса, а папа Павло II (1464–1471) — до 25 років.

Деякі Понтифіки також проголошували «надзвичайні святі або ювілейні роки», тобто ті, які не збігалися зі звичайними періодами святкування ювілейного року.

Всього до цього часу було 26 звичайних (щоправда, з огляду на історичні обставини не відзначалися Ювілеї 1800 і 1875 років) і 10 надзвичайних ювілейних років. Так Ювілей 2025 року стане 27-м звичайним ювілейним роком, оскільки він відзначається відповідно до встановленого Церквою періоду, тобто що 25 років.

Папа Франциск, проголошуючи Ювілейний 2025 рік, наголосив: «Настав час нового Ювілею, коли ми знову широко відчиняємо Святі двері, щоб запропонувати живе досвідчення Божої любові, яка будить у серці достеменну надію на спасіння у Христі. Водночас цей Святий рік вкаже шлях до іншої фундаментальної річниці для всіх християн: у 2033 році виповниться дві тисячі років відкуплення, здійсненого через страсті, смерть і воскресіння Господа Ісуса. Так ми стоїмо на шляху, що складається з великих етапів, на яких Божа благодать веде і супроводжує людей, що крокують, старанні у вірі, працьовиті в милосерді й наполегливі в надії (див. 1 Сол 1, 3)» [булла Spes non confundit («Надія не засоромить»), п. 6]. (УТКЦ — <https://ugcc.ua/>)

скарбу Церкви якнайповнішу Індульгенцію, відпущення і прощення своїх гріхів, що може бути застосована щодо душ, які перебувають у Чистилищі», — читаємо в нормах, які вказують на три сфери набуття відпустів: *паломництва, відвідування святих місць і чинення діл милосердя та покути*.

Відпусти, пов'язані з паломництвом

Отож, «вірні, паломники надії, зможуть набутти ювілейний відпуст, наданий Святішим Отцем, якщо здійснять побожне паломництво» до визначеного

ювілейного місця, де візьмуть набожну участь у Євхаристійному богослужінні, в Літургії Слова, в літургії годин, у молитві Хресної дороги, у молитві марійського Розарію, в молитві Акафісту, в покайному богослужінні, що завершується індивідуальними сповідями. В Римі такими місцями визначені чотири папські базиліки, в Святій Землі — базиліки Гробу Господнього в Єрусалимі, Різдва у Вифлеємі та благовіщення в Назареті. В інших церковних територіальних одиницях такими місцями названі катедральні храми та інші священні місця, визначені ієрархами

місця з урахуванням потреб вірних, але зберігаючи «непорушним значення паломництва з усією його символічністю, здатною виявляти палку потребу навернення та примирення».

Побожні відвідини священних місць

Далі зазначається, що «крім того, вірні зможуть отримати Ювілейну індульгенцію, якщо індивідуально або в групах побожно відвідають будь-яке ювілейне місце і там, протягом належного періоду часу, проведуть євхаристійну адорацію та медитацію, завершуючи →

Жива традиція українського вертепу в Польщі

Одною з колоритніших традицій нашого народу, що пов'язана з церковно-обрядовим річним циклом, без сумніву є український вертеп. Вона (ця традиція) так глибоко закорінена в народі, що не здолав її навіть побороти в минулих роках «воюючий атеїзм». Вертеп був і успішно підтримується й розвивається всюди де проживають українці, також й у діаспорі.

Вертепні драми дочекалися в нашій спільноті вже й окремо відведених для них оглядів. Вони відбулися цього року в: храмі св. Хреста у Венгожеві; на сцені познанського театру SCENA WSPÓLNA; в катедральному храмі св. Івана Хрестителя в Перемишлі.

Століття тому вертепом називали пересувний ляльковий театр, де показували різдвяні історії та сцени пов'язані з народженням Ісуса Христа. Цей ляльковий театр мав форму двоповерхової скрині й вистави розігрівалися на обох «поверхах». Перша частина вистави була суто різдвяною, а друга мала світський характер і показувала сцени з життя, щоденного побуту.

З плином років вертеп стали показувати актори. Він набрав такої форми, яку знаємо сьогодні.

У вертепі обов'язково виступають окреслені персонажі: Три Царі з дарунками; Ангел; Ірод; Чорт; Пастушки; Смерть; Циган. До них, в різний час

додавалися ще Баба з Дідом, Паламар, Жид, Запорожець, Гайдамака, воїни. Також до цього веселого гурту, що гомосить радісну новину, приєднувалися музики та міхоноша, який носив торбу й усі дарунки від господарів. Ці особи вертепної драми маємо й в сучасних виставах. →

Архівне фото: «У ці святкові різдвяні дні, коли на кожному кроці звучать коляди та ходять вертепи, важко собі уявити часи, коли це все було заборонено. Проте одного Різдва молодь таки вийшла на вулиці Львова з колядами, вертепами та шопками. Українці колядували вдома, за зачиненими дверима. Діти вчилися колядок від батьків. А вийти на вулицю з вертепом — вважалося проявом громадянської позиції. Бо за це в одні часи можна було загремити до Сибіру. А у ще недавні — відсидіти 15 діб за грубе порушення громадського порядку.» (Дзвінка Калинець: про січень 1987 року).

молитвою „Отче наш”, Визнанням віри в будь-якій узаконеній формі та проханнями до Марії, Божої Матері». Окрім згаданих у попередньому пункті місць, для цього визначені деякі римські храми, зокрема, базиліки Святого Хреста, святого Севастіяна, святого Лаврентія, інші санктуарії та християнські катакомби. До таких місць також зараховані дві папські базиліки в Ассізї, Марійські базиліки в Лорето та Помпеях і базиліка святого Антонія в Падові, всі інші малі базиліки, катедральні та конкатедральні храми, Марійські санктуарії, національні та міжнародні санктуарії, інші священні місця, призначені дієцезіальним чи єпархіяльним єпископом.

Особливі, що не мають змоги брати участь у паломництвах

Всі «насправді розкаяні» вірні, що не матимуть змоги брати участь в урочистих богослужіннях чи паломництвах з огляду на серйозні причини, як от контемплятивні монахині та монахи,

хворі, в'язні, а також ті, хто надає безперервну допомогу хворим, можуть набути ювілейний відпуст на тих самих умовах, якщо, «єднаючись духом» з тим, хто бере участь у таких заходах, також і за посередництвом трансляцій у засобах комунікації, прокажуть «у своєму домі, або там, де їх тримає перешкода», молитви «Отче наш», визнання віри та

Особливе благословення ієрархів

Також всі дієцезіальні чи єпархіяльні єпископи, в один із визначених днів протягом Ювілею, як от головне свято в катедральному храмі та в окремих ювілейних храмах, «зможуть уділити Папське благословення з пов'язаним із ним відпустом».

(о.Т. Коцур ЧСВВ — Ватикан)

Життя як безнастанна молитва

(Закінчення з 5 сторінки)
те, що уявляємо, а отже, від глибини, масштабу і творчого хисту нашої уяви залежить наше майбутнє».

Єпископи в 2002 році написали про «мужнє і терпеливе перенесення випробувань». Інтелектуали в 2012 заявляли: «Ми здатні бути прикладом та опорою для всіх демократичних сил колишнього Радянського Союзу і наших сусідів та партнерів від Балтії до Чорного моря. Химерним ідеям нібито слов'янського

братерства, фальшивої єдності, баченої вже не раз і не одне століття, та іншим виявам неоімперської ідеології ми протиставляємо принципи взаємної рівності, поваги і партнерської підтримки». Настав 2022 рік, в якому неоімперська геноцидна ідеологія призвела до чергового випробування.

Не молимося, як фарисей! Творімо Велику Молитву, щоби силою Христового воскресіння нове життя перемогло тут і тепер.

о. Богдан Панчак

Розколяда у Перемишлі:

єднання молодіжних спільнот у святковій радості

В суботу 18 січня 2025 р. у Перемишлі відбулася молодіжна Розколяда — подія, яка стала чудовою нагодою для єднання та збереження різдвяних традицій. Захід проходив в Архикатедральному соборі Івана Хрестителя, зібравши молодіжні спільноти з Варшави, Кракова, Любліна та місцевих мешканців.

Урочистості розпочалися о 17 год. з Вечірні, яка налаштувала присутніх на молитовний лад. Годину пізніше собор наповнився звуками колядок, виступами творчих колективів та радістю з нагоди Різдва Христового.

Захід відкрив о. Роман Коцуровський — заступник голови Молодіжної Комісії, привітавши присутніх та підкресливши важливість спільної молитви й творчої співпраці для духовного зростання громади. Святковий тон задали молодіжні спільноти, які з ентузіазмом запросили гостей насолодитися магією українських різдвяних традицій. «Христос Народився! Славимо Його!» — ці слова стали лейтмотивом вечора, єднаючи всіх у радісному віншуванні.

Перша частина дійства належала Спільноті з Кракова — «На даху». Їхні колядки «Бог ся рождає», «Небо і земля» та «Во Вифлеємі нині новина» наповнили собор світлом і чарівністю українських мелодій.

Спільнота «Дім» із Варшави здивувала гостей оригінальною сценкою, яка

передала тепло різдвяної історії, супроводжуючи її виконанням колядок.

А завершили святковий вечір Товариство «Обнова» з Любліна.

Їхній вертеп зворушив серця присутніх, а дзвінки колядки стали чудовим фіналом виступу.

Особливим моментом вечора стало спільне виконання фінальної колядки «Добрый вечер тобі, пане господарю». Усі спільноти разом зі слухачами (Закінчення на 11 сторінці)

Вертеп є символом цілісності світобудови українців і був предметом дослідження у багатьох вчених та мистецтвознавців, серед яких: І. Франко, Й. Федас, В. Всеволодський-Гернгрос — в історичних працях; В. Перетц, М. Петров, Є. Марковський — у літературних; О. Білецький, М. Гордійчук, Л. Корній, О. Шреєр-Ткаченко та інші — у галузі мистецтвознавства. За твердженням дослідників театрального мистецтва прадавні форми театру стали прикладом для творців перших літературних українських драматичних творів, зокрема вертепної драми. Іван Франко називає її найвищою художньою формою українського театру і робить висновок, що маючи давні історичні традиції, які беруть початок від народних обрядів і звичаїв, через вертеп давнє українське театральне мистецтво стало одним із джерел українського театру XIX ст.

(«Файні новини»)

Вертепна група з Оструди на огляді у Венгожеві 18 січня 2025 р.

Перший від пандемії коронавірусу — XII огляд вертепів у Венгожеві

До Венгожева у суботу 18 січня, на закінчення Різдвяного циклу, з'їхалися більше 240 учасників, переважно молоді й дітей, з опікунами, членів 18 вертепних груп з цілої території Ольштинсько-Гданської Єпархії УГКЦ, щоби взяти участь в огляді, традиційно організованому від років (перерваного однак відомими обставинами) місцевою парафією св. Хреста. В організацію огляду, також, зокрема

віддано заанжежувалися, фізично й духово, активісти венгожевського гуртка ОУП.

Взяти участь у заході численно прибулих вірян, регіональну й воевідську адміністрацію та самих учасників, а в першу чергу вітаючи ординарія Ольштинсько-Гданської Єпархії УГКЦ, кир Аркадія Трохановського, запросив ієромонах о. Павло Старух ЧСВВ, місцевий парох та координатор огляду.

Владика Трохановський дякує учасникам і гостям за участь у заході й підтримку церковно-народної традиції.

Пастушки в народних строях сповіщають новину про народження Ісуса Христа.

У своєрідному святі українського традиційного вертепу єпархії взяли участь групи (часом більше як одна з даної місцевості) з: Гіжицька, Гурова Ілавецького, Венгожева, Білого Бору, Срокова, Бартошиць, Круклянок, Оструди, Собехів, Бань Мазурських, Видмін, Венцок й Ольштина. «Сьогодні ми прибули до цього храму, щоби спільно заколядувати в українській родині й розповісти про народження Ісуса Христа. Це дуже

Учасники огляду вертепів у Венгожеві на спільній світлині. 18 січня 2025 р.

важливо, бо новонароджений Христос приходить до нас з миром, щоби скріпити нас у вірі, щоби ми відновили наші відносини з Богом, щоби ми підтримували любов у людських серцях. Нехай з кожною колядкою народжується Ісус Христос в нас, через нас і для нас, щоби були ми паломниками надії, щоби ми посівали в мирі тільки добро» — цими словами до прибулих до венгожевського храму привітав Ольштинсько-Гданський єпарх.

Вертепне дійство у венгожевському храмі 18 січня 2025 року, це в прямому продовження традиції, що народилася на українських землях ще наприкінці XVII століття. Тут велика заслуга міщан, школярів (зокрема бурсаків Києво-Могилянської Академії) та церковних співаків, що збиралися разом і носили від хати до хати ляльковий театр — вертеп. Пізніше це дійство перетворилося на дійсний вуличний театр, в якому лялькову вертепну виставу поєднали із грою живих людей. Зміст вистави (що зберігається досі) містив дві частини: релігійну, яка сповіщала про народження Христа, та побутову — зі сценами історичних та актуальних подій.

Не могло відбутися (зрештою, згідно з традицією) й у Венгожеві без коментарів до актуальної геополітичної ситуації, в якій за причиною горе-сусідів зі сходу (близького) ми всі знайшлися. Вертеп коментував:

Ірод:

Я — цар путіним названий
— Закладаю народам страшні кайдани!
Кожен буде мені служити —
Чи ваш народ ще не підбитий?
Бачиш зізду? Вона для мене світить,
І вб'ю кожного, хто цього не помітить!

Цар І:

Маємо золото для царя,
Але не такого, як ця брехня.
Лише для царя над царями
І не страшні для нас рани.

Цар II:

Кадило, як для Бога,
Тому не страшна нам тривога.

Цар III:

Ще й мирю,
Бо люблю я Бога щиро.
Він лікує болючі рани все одно
— А ми України таки не віддамо!"

(ред. Б. Тхір)

Вертепна група від венгожевської парафії.

Колядники, що з нетерпінням чекають, щоби презентувати свою виставу.

Бартошицький вертеп сповістив: «Любимо Бога щиро — Він лікує болючі рани все одно, а ми України таки не віддамо!»

Єпархіяльний Фестиваль Різдвяних Вертепів Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії

У суботу, 11 січня, в Познанському Театрі SCENA WSPÓLNA відбувся III Єпархіяльний Фестиваль Різдвяних Вертепів Вроцлавсько-Кошалінської Єпархії, організований з ініціативи познанського пароха о. Романа Кілика.

Цьогоріч на сцені фестивалю виступили гурти з різних парафій та душпастирських осередків, серед яких: Познань, Оборнікі, Нови Томишль, Старгард, Щецінек, Лігниця, Бидгощ, Іновроцлав та Ополе. Загалом участь у заході взяли близько 200 артистів. Перед початком виступів учасників і гостей привітав о. декан Роман Кілик.

Цьогорічна подія збила повний зал глядачів, які з захватом спостерігали за виступами. Для учасників було організовано перерву, під час якої вони могли насолодитися чаєм і солодощами, що додало фестивалю затишної, сімейної атмосфери.

Після виступів всіх учасників привітав, присутній між глядачами Вроцлавсько-Кошалінський Владика Володимир Ющак — висловив щире подяку організаторам фестивалю, учасникам і їхнім наставникам, наголосив на важливості збереження духовної та культурної спадщини нашого народу. В атмосфері щирості й радості кожен колектив отримав пам'ятковий диплом.

III Єпархіяльний Фестиваль Різдвяних Вертепів у Познані вкотре підтвердив, що традиції об'єднують громади, дарують натхнення на подальші звершення та досягнення.

(ред.)

Михайло Вербицький

композитор, священник (1815–1870)

4 березня 1815 р. у с. Явірник Руський (Підкарпатське воєводство) народився Михайло Вербицький, священник УГКЦ, композитор, хоровий диригент, громадський діяч, автор музики гімну «Ще не вмерла України», хорових творів на слова Т. Шевченка.

«Вербицький є найбільшим нашим, після Бортнянського, духовним

хоровим композитором, творцем хорового стилю в Галичині — писав музикознавець та композитор Станіслав Людкевич. — Його твори “Іже херувими”, “Отче наш”, світські пісні “Дай, дівчино”, “Поклін”, “Де Дніпро наш”, “Заповіт” є перлинами хорової нашої музики. Його увертюри, у які вплітає народні пісенні і танкові мотиви...

Отець Михайло Вербицький.

Явірник Руський. Церква св. Димитрія (сьогодні костел).

Розколяда у Перемишлі

(Закінчення з 7 сторінки)

об'єдналися в єдиному хоровому співі, створивши атмосферу родинного тепла й єдності, любові та радості.

На завершення ведучий Віталій Войцеховський зі Спільноти «Tempus» подякував кожній спільноті за їхній внесок у створення святкового вечора: «Хай різдвяна зоря освітлює ваш шлях, а радість Різдва супроводжує протягом усього року!»

Розколяда у Перемишлі вкотре довела, що українські традиції вшановувати народження Ісуса Христа об'єднують і додають сил. Цей вечір став справжнім святом радості, любові та духовності, залишивши у серцях гостей незабутні враження.

Віталій Войцеховський,
Спільнота „Tempus”, Варшава

є першою талановитою спробою української симфонічної музики в Україні».

З десяти років, після смерті батька виховувався у перемиського єпископа Івана Снігурського, який доводився хлопцеві далеким родичем. У Перемишлі Михайло Вербицький закінчив гімназію та музичну школу, що діяла при греко-католицькому храмі. Тоді ж він співав у кафедральному хорі. «Школа у Перемишлі стала консерваторією в мініатюрі, а хор дорівнював добрій опері, — так опише ті роки у спогадах Михайло Вербицький, — виявилося, що існує в Європі крім трьох відмінних за характером категорій музики: німецької, французької, італійської, також четверта — українська».

Він відчував духовне покликання, тому закінчив духовну семінарію у Львові. 1850-го року його висвятили на священника. 1856-го він став парохом у селі Млини на Яворівщині, де й прослужив чотирнадцять років. Він жив скромно і часто переживав скрутні часи.

Михайло Вербицький двічі одружувався. Перша дружина померла коли їх

Пам'ятник о. Вербицькому у Львові. Розташований на розі вулиць Бандери, Чупринки та Вербицького.

ньому синові Івану не було й року. До висвячення Вербицький обвінчався вдруге з донькою капітана цісарського війська Франциска та Анни Баронів. У подружжя Вербицьких народилося двоє дітей, але старша донечка Марія померла, не доживши до двох років. Уже у Завадові народився син Михайло. Але друга дружина також померла і отець Михайло сам виховував синів.

Наприкінці життя він також займався педагогічною діяльністю. Його учнями були отці-композитори Віктор Матюк та Порфирій Бажанський. 7 грудня 1870 р. у віці 55 років Михайло Вербицький помер. Похований у Млинах біля Перемишля.

(Інститут національної пам'яті)

Національний музей Митрополита Андрея Шептицького у Львові

Колишня вілла Дуніковського при вул. Драгоманова 42 у Львові.

Глибоко доцінюючи значення культурної (духової й матеріальної) спадщини нашого народу, в лютому 1905 р. у Львові Митрополит Андрей Шептицький для збереження національної культурної спадщини і розвитку української культури заснував «Церковний музей» (сьогодні — Національний музей ім. А. Шептицького). Основу фондів музею склала особиста колекція митрополита — близько 10 тис. експонатів. 13 грудня 1913 р. музей було передано в дар українському народові.

Для приміщення колекції музею граф А. Шептицький придбав за власні гроші у Львові колишню віллу професора геології Еміля Дуніковського. Вілла була збудована у 1897–1898 рр. в стилі необароко за проектом архітектора Владислава Рауша. Саме до цієї ж вілли колекція митрополита, на початку 1911 р., переїздить з митрополичих палат святоюрського храму.

Від 1905 до 1952 р. першим директором музею був відомий український історик мистецтва Іларіон Свенціцький. Перед музеєм у 1998 р. встановлена кам'яна скульптура під заголовком «Селянин» авторства знаменитого, але в Україні не дуже й відомого Григорія Крука († 5 грудня 1988 р. в Мюнхені) — український скульптор і графік, працював у Німеччині). Сьогодні музей експонує одну з найбільших світових збірок творів давнього українського мистецтва.

Музей знаходиться у Львові при вул. Драгоманова (колишня Мохнацького) 42.

(бт)

* * *

«Національна інституція, оперта о церковну організацію може мати запевнений свій національний характер тільки там, де існує національна церков, перенята і національними ідеями».

Ці слова, написані 1920 року видатним галицьким публіцистом і мистецьким критиком, Михайлом Лозинським, відносимо до історії однієї із найцінніших збірок України — Національного музею у Львові ім. Андрея Шептицького, заснованого Митрополитом Андреем на початку ХХ ст.

13 грудня 1913 року у Львові на вулиці Мохнацького, 42 (тепер Драгоманова, 42) за присутності численних діячів Церкви, галицької інтелігенції, культурної та наукової еліти, іноземних гостей Митрополит Андрей Шептицький подарував українському народові створений його стараннями та коштом Національний музей, промовивши: «Во ім'я Боже, odkриваючи Національний музей, передаємо все це нашому народові, нашій молоді, теперішній і будучій — щоб цей наш Національний Музей став осередком культурної та наукової праці». Під час урочистостей Шептицький також проголосив програмну

промову про необхідність збереження пам'яток української культури.

Того дня українська преса під заголовком «Нове надбання нашої національної культури в Галицькій Україні» офіційно повідомила про знакову історично-культурну подію, яку Шептицький влаштував у Львові, віддавши архітектурний комплекс на вулиці Драгоманова, 42 із зібраною колекцією українського мистецтва народові. На урочистостях, які відбулися в колонній залі палацового будинку, були присутні: галицький намісник Вітольд Коритовський, перший намісник Галичини, польський магнат, граф Агенор Голуховський, єпископи Перемиський Константан Чехович та Станіславський — Григорій Хомишин, журналіст, письменник, віце-президент Львова Тадеуш Рутовський, професор Михайло Грушевський, Іван Франко та б. ін.

Після Служби Божої, яку відправив єпископ Чехович, до слова були запрошені відомі особистості: промову мав генеральний вікарій о. митрат Андрій Білецький, із привітаннями виступили Михайло Грушевський, професор Ст. Томашівський, проф. І. Боберський, проф. В. Шухевич та ін. На адресу організації надійшли численні вітання: від Папи Римського, австрійського ерцгерцога Франца Фердинанда; наукових та культурних організацій: Музею чеського королівства, Угорського національного музею, Краківської академії мистецтв, від організацій Болгарії, Сербії, Білорусі, Литви, Америки, Канади та ін.

Про урочисте відкриття Національного музею як власності української спільноти, про знаменний день в житті галицьких українців писав й історик української культури, археолог і мистецтвознавець Володимир Гребеняк: «З подивом мусимо стати перед величезною витривалістю основателя, котрий, почавши з малого, зумів консеквентно вести розпочате діло і остаточно з таким успіхом допровадив його до кінця. Віддання Музею суспільності мусимо назвати справжнім князівським даром».

Усі заходи, які проводилися з приводу відкриття Національного музею, були — на їх публічне визнання — грандіозними. Австрійська влада офіційно дозволила українським організаціям з цієї нагоди вивісити жовто-блакитні

прапори, а завершилась церемонія відкриття національним гімном «Ще не вмерла Україна». Під час урочистостей Кость Левицький, один з найвизначніших політичних діячів Галичини кінця XIX — початку XX ст., виголосив щирі подяки митрополитові Андрею за великий подарунок: «Український народ мало коли в своїм тяжкій похіді стрічав радісні хвилини, і тому цей день, день українського апостола Андрія Первозванного, зостанеться на завжди в пам'яті нашого народу... Дар Вашої

Світлості дорогий нам з трьох причин. Своєю працею і своїм даром Ви вливаєте в нас нову віру у власні сили... Дар цей дорогий нам ще й тим, що йде від голови нашої церкви, який завжди стояв при патріотичному принципі — що духовенство українське повинно брати як найінтенсивнішу участь в нашій громадській житті. Нарешті, дар дорогий нам і як заповіт —

щоб ми були сторожами гробу минувшини, але щоб з тих мертвих скарбів ми черпали нове народне життя, щоб Національний музей був не цвинтаріщем нашого життя, а животворним джерелом, з якого живою течією має бити відроджена українська культура. І наш народ, перейшовши тернистий шлях свого відродження, згадає Вашу Світлості як одного з найкращих своїх синів, які для його розвитку поклали найбільші заслуги».

Діяльність А. Шептицького, який практично очолив формування Національного музею, осмислив і втілював свої авторські методологічні концепції створення, поповнення, подальшої діяльності та розвитку інституції, стала також одним із формотворчих фактів становлення загалом українського музейництва у XX столітті. Власний приклад та морально-матеріальна підтримка митрополита посприяла також формуванню критеріїв та програми національно-культурного життя усієї Галичини.

Щойно обійнявши владичий престол митрополита Галицького, Шептицький розпочав формування збірки давніх пам'яток (документів, книжок, ікон та ін.) на Святоюрській Горі, де в п'яти кімнатах митрополичої резиденції почалось творення унікального зібрання. За короткий час ця ініціатива перетворилася на підкреслено вагомий чинник суспільної діяльності Митрополита. Для безцінної збірки творів давнього українського мистецтва, яка доволі швидко поповнювалася новими надходженнями, 1911 року Митрополит викупив віллу проф. Дуніковських на вулиці Мохнацького, 42 (тепер Драгоманова, 42). Трохи перевантажена декоративними елементами, але оригінальна будівля старого палацового будинку родини Дуніковських, збудована у 1897–1898 роках за проектом архітектора Владислава Рауша.

«Селянин» Григорія (Григора) Крука.

Тоді складно було собі уявити, що їй судилося стати найпотужнішим осередком української культури на теренах Західної України.

У тому ж таки 1911 році Галицьке Намісництво підтвердило законність існування фундації Глави Греко-Католицької Церкви митрополита Андрея Шептицького — з назвою «Національний Музей». Сучасник митрополита Лонгін Цегельський — визначний громадсько-політичний діяч, публіцист, державотворець та дипломат — писав: «Найбільшим культурним досягненням Митрополита є заснування, організація і матеріальне забезпечення Українського Національного Музею у Львові. Якби Митрополит Андрій нічого іншого не доконав, вже оцей Музей ставить Його в лави найкращих синів України».

Від часу створення Національний музей у Львові як наукова фундація охоплював широкий спектр художньо-мистецької діяльності. Було організовано систематичні виявлення та збір пам'яток у Галичині та поза її межами, наукові опрацювання збірки давнього

українського мистецтва, створено реставраційні майстерні. Гордістю музею була єдина у Європі збірка давніх ікон та книжок, які представляли практично всі видавничі центри українського книгодрукування.

Фондові збірки музею поповнювались завдяки численним експедиціям, а також багато дарували самі художники, які вважали за честь, щоби їх твори потрапили до збірки Національного музею. У 1930-х роках, у зв'язку з необхідністю розширення виставкових площ, на подвір'ї вілли збудували нові приміщення, і один з найбільших залів спеціально призначався для експонування перлини українського бароко — Богородчанського іконостасу (1698–1707).

У міжвоєнний час Національний музей став потужним осередком українського науково-мистецького життя краю. До розкішного, оздобленого зеленими рослинами палацового комплексу на вул. Драгоманова приходили знані дослідники мистецтва та художники. Зі збіркою працювали відомі вчені світового рівня: Ігор Грабар, Іван Франко, Михайло Грушевський, Іван Огієнко та б. ін. Стіни музею пам'ятають цікаве, насичене культурними подіями життя: творчі вечори, наукові конференції, зустрічі з визначними діячами, грандіозні виставки.... Художники чи мистецькі товариства мали за велику честь представляти власні творчі надбання серед стін Національного музею — у розкішній колонній залі палацового будинку чи в добудованих виставкових приміщеннях, що їх використовували і для постійних експозицій, і для виставок, які відбувалися включно до 2008 року (...).

газета «Збруч» (19.06.2013)

Кирило Селецький

Сила віри й духу в протистоянні земним проблемам

29 березня 1835 р. упокоївся отець Кирило Селецький, священник УГКЦ, папський шамбелян, письменник, публіцист, громадський діяч, співзасновник (разом з о. Єремією Ломницьким) Згромадження Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії та засновник Згромадження Сестер св. Йосифа Обручника Пречистої Діви Марії.

Кирило Селецький народився 28 березня 1838 року поблизу Самбора в селі Підбужжя. Його батько працював учителем, а мати займалася домашнім господарством. Першу освіту майбутній отець отримав у Головній школі Самбора. Пізніше вступив до Самбірської гімназії, яка тоді була дуже відомою в Галичині.

По закінченню гімназії за порадою батьків Кирило Селецький вирішує вступати до Львівського університету на богословський факультет. Там він навчався три роки, а продовжив навчання у Перемишльській семінарії, щоб стати священником. За чотири роки Кирило закінчує семінарію і незабаром одружується з донькою пароха Миколи Івасівки — Емілією Івасівкою.

У 1860 році на свято Собору Пресвятої Богородиці Кирилу Селецькому було уділено тайну священства. Та лише 19 червня 1874 року отець отримав парафію у селі Жужеляни, що на Сокальщині. Сам він почав приділяти багато часу для розвитку парафіян, оскільки ті часто мали проблеми з алкоголем та злиднями: отець заснував кілька позичкових кас. Ці каси, які позичали гроші

безвідсотково, рятували людей під час матеріальної скрути. Створив і громадські комори, де бідні люди могли брати збіжжя, заснував молочарні для дітей із бідних родин, яких батькам було важко прогодувати.

Під час своєї душпастирської праці отець Кирило розумів, що людям потрібне навчання. Спочатку він проводив зібрання в парафіяльній канцелярії, потім людей стало настільки багато, що йому довелося відкрити окрему хату-читальню, де проводилися бесіди на актуальні теми та читали Біблію, історію України. Багато молодих людей під впливом отця виявили бажання здобувати освіту. З одного тільки Жужеля, за часів праці у ньому отця Селецького, вийшло вісім священників і десять вчителів. Також з його ініціативи у селі Жужеляни відкрили Товариство Івана Милостивого, а в селі Цеблові була заснована молочарня.

Кирило Селецький був не лише хорошим священником, а й відомим письменником. Із 1868 року отець Кирило активно пише та друкує свої твори в часописах “Просвіти”, у періодичних церковних та суспільно-політичних виданнях: “Прапор”, “Нива”, “Душпастир”, “Посланник”, “Діло”, “Християнський голос”, “Богословський вісник”, “Руський Сіон”, “Книжечка Мессійна”. Головна тема друкованих творів — виховання християнських цінностей, які повинні стати загальнолюдським надбанням. Головна ідея — ідея служіння Богу, а відповідно, і людям.

Отець Кирило Селецький.

Вагому роль священник відіграв і в становленні української мови. Він представив читанку народною мовою, яка називалась “Своя хата”. На жаль, вона не була видана одразу, оскільки в товариства “Просвіта” не вистачало для цього грошей. Та все ж, 1869 року “Своя хата” вийшла друком. Читанка була збіркою різних за жанром творів, які об’єднувалися християнською та національною тематикою і проблематикою. Усі історії — події з реального життя автора. З перших сторінок відчутно силу слів, наче в Шевченка. Не дарма на титульній сторінці розміщені слова “В своїй хаті своя правда, і сила, і воля”. Отець добре усвідомлює важливість національного самоствердження.

Отець Кирило Селецький також долучився до відродження чернецтва східного обряду української греко-католицької церкви, він випередив у своїй праці багатьох церковних діячів, зокрема й Митрополита Андрея Шептицького. У той час, щоб дівчині потрапити в монастир, потрібна була певна грошова плата, яку священник скасував. Він вважав, що краще нехай кандидатка принесе розум, серце й любов до Христа.

Завдяки співпраці отця Кирила й отця Єремії Ломницького, а також молодій львів’янки Михайлини Гордашевської, стало можливим заснування нового Згромадження Сестер Служебниць Непорочної Діви Марії. 27 серпня 1892 року, в день Успіння Богородиці, відбулося посвячення і відкриття першого дому Сестер Служебниць НДМ у селі Жужеляни. На жаль, і сьогодні продовжується дискусія щодо першості отців у створенні згромадження: отця Кирила Селецького та отця Єремії

Церква Воскресіння Господнього в Жужелянах.

Молитва на вервиці

«Моліться на вервиці щодня!», закликає Мати Божа,
«Вервиця є моєю найулюбленішою молитвою» (Папа Іван Павло II)

Кожного 13 дня, кожного місяця, після поранньої Божественної Літургії у катедральному соборі св. Івана в Перемишлі любителі молитви, під проводом духовних дтців, моляться на вервиці за мир на світі, в Україні та перемогу добра над злом. Молитва на вервиці відбувається в такий час, тому, що 13-го

протягом 10-ти хвилин, дивні рухи Сонця, яке в роді танку приближалося до зібраних понад 70 тис. осіб.

Коли Сонце «танцювало», усі, хто на нього дивився, не потерпів на здоров'ї, але люди перелякані надзвичайною подією, поклякали до молитви на вервиці, про яку Мати Божа просила. Тоді, від

Світлина при іконі «Милосердя Двері» — о. Роман і парафіянки
з Християнської Марійської Дружини, згідно з проською Мати Божої,
13 січня 2025 року молилися на вервиці.

жовтня 1917 року відбулося об'явлення Пресвятої Богородиці трьом пастушкам у Фатімі, де, у визначеному Пресвятою Богородицю місці, показалися

Ломницького, яка була започаткована ще за життя отців, проте вони двоє зробили внесок у заснування чину.

До речі, у 1938 році сестри-служебниці мали в Європі 92 монастирі, в яких проживало 494 сестри. Сестри опікувались 76 дитячими садками, де перебувало понад 5 000 дітей, а також 15-ма сиротинцями, де проживало 380 сиріт. Протягом перших років радянської влади були ліквідовані всі монастирі, багато сестер зазнали репресій і були заслані в Сибір. Монастирі ССНДМ були ліквідовані в Чехії, частково в Польщі та Югославії.

Згодом отець Кирило вирішує створити ще одне монаше згромадження, про що повідомляє 27 грудня 1909 року. Саме так було започатковано

сильного дощу просочений одяг, скоро висох і сонце повернулося на свою орбіту. Багато хто пережив духовне просвічення і навернення до Бога. Цій

Згромадження сестер святого Йосифа Обручника Пречистої Діви Марії в селі Цеблові.

Помер отець Кирило Селецький 28 квітня 1918* року в будинку Згромадження сестер св. Йосифа Обручника в Цеблові. Тіло було перенесене до церкви в Жужелянах, а 1 травня за участю 20 священників і великої кількості парафіян, тіло поховали в каплиці на Жужелянському цвинтарі.

(газета «Український інтерес»)

* 11 липня 2009 року у Сокалі на Львівщині в катедральному храмі святих апостолів Петра і Павла відбулося врочисте відкриття беатифікаційного процесу Слуги Божого о. Кирила Селецького.

надзвичайній події надано назву «Чудо, або Диво Сонця». Ця вістка розійшлася на цілому світу.

У Перемишлі, 12 січня, в неділю, 2025 року, до нашого собору була урочисто прийнята копія чудотворної ікони «Милосердя Двері» з ярославського санктуарію. Ця ікона, на бажання Папи Франциска, 8 грудня 2015 року брала участь у Римі під час торжества відкриття Ювілейного Року «Божого Милосердя», а днями перекрине у церквах Перемисько-Варшавської Єпархії. На урочистість в нашому храмі прибуло багато вірян та дітей з української школи і щоденно збиралися вірні на молитвах при чудотворній ярославській іконі.

15 обітниць Пречистої Діви Марії для тих, що моляться на вервиці

1. Кожен, хто вірно послужить мені, відмовляючи вервицю, отримає особливі ласки.
2. Обіцую мій особливий захист і найбільші ласки всім, котрі відмовлятимуть вервицю.
3. Вервиця, це найбільша зброя проти пекла, вона буде руйнувати зло.
4. Вервиця спричинить, що доброчесність і добрі труди будуть процвітати і душі тим способом будуть себе освячувати.
5. Душа, котра передасть себе Мені через молитву на вервиці, не загине.
6. Хто побожно відмовлятиме вервицю роздумуючи про її святі таїнства, того не подолає нещастя, якщо він буде справедливим, то залишиться в Божій Ласці та стане гідним вічного життя.
7. Кожен, хто матиме набожність до вервиці, не помре без святих Таїн Церкви.
8. Ті, що вірно відмовлятимуть вервицю, будуть мати на протязі життя і при смерті Боже Світло і обильні ласки, а у хвилину смерті свою частку в заслугах святих у Раю.
9. Тих, що з набожністю ставляться до вервиці, Я буду звільняти із чистилища.
10. Вірні Діти вервиці заслужать на високий ступінь слави у Небі.
11. Відмовляючи Вервицю, ви отримаєте все, про що Мене попросите.
12. Усім, котрі поширюють молитву на святій сервиці Я допомагатиму в їхніх потребах.
13. Мій Божественний Син Ісус велить, що усі розповсюджуючі вервицю матимуть заступниками цілий Небесний Двір.
14. Усі ті, що відмовляють вервицю є моїми синами і братами Мого Єдиного Сина Ісуса Христа.
15. Набожність до Моєї вервиці є великим передвісником майбутньої долі людини.

(Подано св. Домініку і св. Аляну
ДО ЛЯ РОШІ)

— записала Катерина Козак

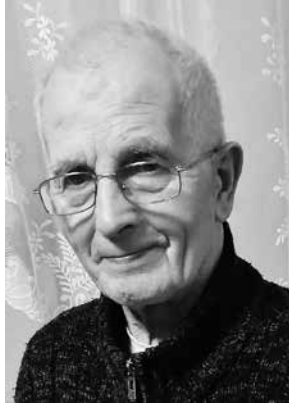
Згадка про бл. п. Михайла Старуха

22 січня 2025 р. на 85 році життя прийнявши Святі Тайни упокоївся в Бозі

Михайло Старух

наш Коханий Чоловік, Батько, Дідусь та Прадідусь.

Михайло Старух народився 1940 року в селі Бук повіт Лісько в багатодітній сім'ї Івана та Марії. Батьки Михайла виховали 9 дітей, з яких живе ще чотири сестри покійного. Ще 7-річною дитиною Михайло Старух був разом зі своїми близькими переселений в рамках сумнозвісної Акції „Вісла” до с. Пустково на Помор'ї. Одружився з Данутою, з якою прожили майже 58 років спільного життя. Обидвоє з дружиною виховали в християнському дусі національно свідомих дітей: о. Павла ЧСВВ, Ольгу і Миколу.

Перед переходом до вічності висповідався та прийняв Святі Таїнства. Тішився, коли лежачи у лікарняному ліжку побачив священника, який прийшов щоб уділити йому Таїнство Єлеопомазання.

Спочив на цментарі в Карніцах.

Дружина покійного та діти висловлюють щиру подяку о. Михайлу Плець душпастирю Тжебятова за звершення святих таїнств та організований похорон, що відбувся 25 січня ц.р.

Зокрема дякуємо нашим Преосвященним Єпископам. Владиці Аркадію Трохановському Єпарху Ольштинсько-Гданському за очолення Парастасу, Літургії і проповідь та Владиці Володимиру Ющаку ЧСВВ Єпарху Вроцлавсько — Кошалінському за відвідини, ще перед похороном та участь у заупокійних Богослужіннях і слово.

Велике спасибі Ієромонаху Ігорю Гарасиму Протоігумену Василянського Чину у Польщі за відвідини підтримку, молитву і прощальне слово, та всім оцям які взяли участь у похороні : о. митрату Івану Лайкошу з Гурова

Ілавецького, о. митрату Андрію Со-році з Ельблонга, о. протоієрею Марку Сосницькому з Колобжегу, ієром.

Мирославу Підлипчаку ЧСВВ з Кентшина, о. д-ру Ігорю Губачу — канцлеру єпархії Ольштинсько-Гданської з Пасленка, о. Роману Стороняку з Моронга, о. Павлу Поточному з Циганка, о. Володимиру Куцай з Гданська, та римокатолицьким священником кс. проф. Веславу Дик з Щеціна та кс. Станіславу

Кшижановському з Поберова.

Дякуємо Хористам також п. Дарії Більо за прощальне слово від імені української та парафіяльної громади.

Дякуємо всім Священникам та монаршим спільнотам, які не могли прибути на похоронний обряд але єдналися з нами у молитві зі своїми парафіянами. Дякуємо також всім хто підтримав нас у цей час молитвою і словом.

Щиро дякуємо делегатам Уряду Морського зі Щеціна, Стражи Гмінної з Ревалю, Водоцьонгам Реваль, Віллі Гофф Тшенсач, Сестрам Йосифіткам з Бань Мазурських, делегатам з парафії Круклянкі, Представникам ОУП, Родині, Сусідам, Приятелям, знайомим і всім хто взяв участь у похоронних молитвах та провів з нами Покійного до дому Батька. Вічна Йому пам'ять!

З повагою і пошаною вдячні
Данута Старух, ієромонах Павло ЧСВВ

З нагоди ювілею 50-річчя бажаємо

о. Богданові Ситчику

тільки щастя, радості, міцного здоров'я. Висловлюючи подяку за Ваш труд, бажаємо, щоби добрий Господь щедро Вам благословив на дальше служіння в Христовому Винограднику. Нехай Всевишній Господь Бог й Пресвята Богородиця скріпляють Ваші зусилля у дальшій священничій послужі на благо нашої Церкви і цілого українського народу.

Вірні парафії св. Кирила і Методія
в Лідзбарку Вармінському

Складаємо наші найглибші співчуття о. Павлу Старухові ЧСВВ

з приводу смерті його батька п. Михайла Старуха

Ваш батько прожив довге і повноцінне життя, і багато чого досяг у своєму житті. Його завжди пам'ятатимуть як працьовиту, розумну і люблячу людину.

Наші думки й молитви будуть з цілою Вашою родиною. Бажемо Вам знайти розраду у Ваших рідних і близьких, хто розділяє Вашу втрату.

Нехай Господь прийме світлу та щиру душу Вашого батька до спочину, не покине Вас і допоможе у скорботний час.

Царство Небесне! Вічна і світла Йому пам'ять!

Церковна рада та вірні парафії
Святого Хреста у Венгожеві

БЛАГОВІСТ — суспільно-релігійний бюлетень. Видає Українська Греко-Католицька Церква у Польщі. Редакція працює на громадських засадах. Редагує колегія: **Владика Аркадій Трохановський, о. митрат Богдан Панчак, о. Микола Костецький** — координатор від Перемисько-Варшавської архієпархії, о. **Євген Сухий** — координатор від Вроцлавсько-Кошалінської єпархії. Відповідальний редактор **Богдан Тхір** (бт). **Аркадій Стопа** — технічні консультації. *Погляди авторів публікацій не завжди сходяться з точкою зору редакції. В оправданих випадках застерігаємо собі право виправляти і скорочувати авторські тексти.*

Kuria bp, ul. Biskupa Jana Śnigurskiego 2A, 37-700 Przemyśl, tel/fax 16 678-78-68, e-mail: kuria@przemyslgr.opoka.org.pl; **Kuria bp**, Pl. Nankiera 15a, 50-140 Wrocław, tel./fax 71 343-94-77; fax 71 343-94-67, e-mail: konsystoria@wro-gda.opoka.org.pl; **Kuria bp**, ul. Lubelska 12, 10-405 Olsztyn, tel: 89 539 60 48, e-mail: eparchia.kontakt@gmail.com

Adres redakcji: BŁAHOWIST; ul. Kościuszki 28/3, 11-220 Górowo Iławeckie, tel. 89 761-04-21, e-mail: blahowist@poczta.onet.pl, konto: Bank Spółdzielczy w Górowie Ił, Nr 08 8855 0004 2003 0006 3515 0001